

Helsingin vankilan tulo-opas

Rikosseuraamuslaitos

Julkinen

RISE/4989/2024

20.9.2024

Sisällys

1 Yleistä	3
1.1 Tietoa vankilasta	3
1.2 Vastuuvirkamies ja perehdytys	4
1.3 Rangaistusajan suunnitelma	5
2 Tutkintavankeus	5
3 Vankeusrangaistus ja täytäntöönpanon tavoite	6
3.1 Päätös rangaistusajasta	7
3.2 Valvottu koevapaus	7
4 Perushuolto ja asuminen	8
4.1 Vaatetus, liinavaatteet, vaatteiden huolto ja siisteys	8
4.2 Ruokahuolto ja laitosmyymälä	8
4.3 Tupakointi	9
5 Omaisuuden hallussapito	10
5.1 Käytössä olevat tavarat	10
5.2 Tavaroiden toimittaminen vankilaan	10
5.3 Tavaroiden luovuttaminen poisvietäväksi	11
6 Yhteydenpito vankilan ulkopuolelle	11
6.1 Puhelimen käyttö	11
6.2 Kirjeet ja postilähetykset	12
6.3 Sähköpostin vastaanottaminen	13
6.4 Internetin käyttö ja sähköisen asioinnin työasemat	14
7 Ansiot ja rahankäyttö	14
7.1 Ansiot	14
7.2 Rahankäyttö	15
8 Tapaamiset	16
9 Poistumisluvat	17
9.1 Poistumislupa rangaistusajan pituuden perusteella (RP)	18

9.2 Poistumislupa tärkeästä syystä (TS)	18
9.3 Poistumislupa erittäin tärkeästä syystä (ETS)	19
10 Toimintaan osallistuminen	19
10.1 Työtoiminta	19
10.2 Opiskelu	20
10.3 Kuntouttava toiminta	21
10.4 Sähköiset palvelut	22
10.5 Osallistumisvelvollisuudesta vapauttaminen määräajaksi.....	22
11 Vapaa-aika	23
11.1 Vapaa-ajan toiminta	23
11.2 Kirjasto.....	23
11.3 Hengellinen toiminta.....	23
12 Terveystieteidenhuolto.....	24
13 Käyttäytyminen vankilassa.....	24
14 Oikeus kannella ja vaatia oikaisua	25
14.1 Kanteleminen	25
14.2 Kantelun sisältö.....	26
14.3 Kantelun lähettäminen laillisuusvalvontaviranomaiselle.....	26
14.4 Oikaisuvaatimukset ja valittaminen hallinto-oikeuteen	27
15 Henkilökunta ja asiointi	28

1 Yleistä

1.1 Tietoa vankilasta

Olet saapunut Helsingin vankilaan. Sen on vuonna 1881 rakennettu suljettu vankila, joka sijaitsee Helsingin Hermannin kaupunginosassa lähellä Hämeentietä. Helsingin vankilassa on 309 vankipaikkaa. Henkilöstön määrä Helsingin vankilassa on noin 190, joista pääosa on valvontahenkilöstöä eli vanginvartijoita. Lisäksi henkilöstöön kuuluu rikosseuraamusesimiehiä, rikosseuraamustyöntekijöitä, opinto- ja erityisohjaajia, työnjohtajia, talousmestareita, ohjaajia, ylityönjohtaja, pastori, psykologeja, apulaisjohtajia ja yksikönpäällikkö.

Helsingin vankilassa on osastot muun muassa lyhytaikaisille vankeusvangeille sekä nuorille ja alaikäisille tutkinta- ja vankeusvangeille. Vankilaan sijoitetaan myös muita erimittaisia tuomioita suorittavia vankeusvankeja sekä sakko- ja tutkintavankeja. Näille ryhmille on vankilassa kohdennetusti tarjolla esimerkiksi opiskelumahdollisuuksia, sosiaalista kuntoutusta ja arkielämän taitojen opetusta

Luet vankilan tulo-opasta. Tulo-oppaassa kerrotaan vankilan toiminnasta, rangaistuksen suorittamisesta sekä tutkintavankeuteen liittyvistä käytännöistä. Tutustu myös vankilan järjestyssääntöön, jonka määräyksiä sinun tulee noudattaa.

Jokaisella osastolla on oma päiväjärjestys, jossa kerrotaan osaston aikataulu. Aikatauluun on merkitty esimerkiksi sellin ovien aukioloajat, ulkoilut, ruokailut ja toiminta-aika. Lisäksi jokaisella osastolla sekä vankilan kirjastossa on säädöskansio, johon on koottu vankeutta säätelevät lait, asetukset, määräykset ja ohjeet, tietosuojaselosteet, listaus menettelytapaohjeista, vankilan järjestyssääntö, tulo-opas sekä kunkin osaston päiväjärjestys. Kansio sijaitsee osaston valvontatoimistossa, josta sen voi pyytää luettavaksi.

Vankilan toimintaa valvovien viranomaisten yhteystiedot löydä osaston ilmoitustaululta. Ilmoitustaululta löydät myös muuta ajankohtaista, esimerkiksi perehdytystä, laitosmyymälätoimintaa, terveydenhuoltoa, opiskelua, kursseja ja ryhmätoimintaa koskeva tietoa.

Jos et ole Suomen kansalainen, saat olla yhteydessä kotimaasi edustustoon ja saat mahdollisuuksien mukaan käyttää tulkkia. Jos olet tutkintavanki, yhteydenpitoasi

edustustoon voidaan kuitenkin rajoittaa rikoksen selvittämiseen liittyvistä erityisen painavista syistä.

Käännä vankilan henkilökunnan puoleen, jos sinulla on jotain kysyttävää tai jokin asia on epäselvä.

Helsingin vankilan yhteystiedot:

- vankilan katuosoite Ristikkokatu 8, 00580 Helsinki,
- vankilan postiosoite PL 40, 00581 Helsinki,
- puhelinnumero 029 56 82100,
- sähköposti helsinki.vankila@om.fi,
- vankisähköposti vankiposti.helsinki@om.fi.

1.2 Vastuuvirkamies ja perehdytys

Sinulle nimetään vankeuden/tutkintavankeuden ajaksi oma vastuuvirkamies.

Vastuuvirkamies on henkilö, joka huolehtii vankeuden/tutkintavankeuden sujuvuudesta ja on arjessasi aktiivisesti läsnä. Vastuuvirkamiehen kanssa voit käydä läpi itseäsi koskevia asioita, kuten lupien valmistelua (esimerkiksi poistumisluvat ja tapaamiset), sähköisen asioinnin käyttöä sekä arjen muita asioita.

Vastuuvirkamies käy kanssasi läpi myös rangaistusajan suunnitelmaasi ja siihen liittyviä tavoitteita, tavoitteidesi edistämistä ja keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi.

Vankilaan tullessa lähtökohtaisesti sinut asutetaan tulo-osastolle, jossa saat perehdytyksen tulo-osaston toimintaan ja samalla sinut perehdytetään vankilan arjen käytännön toimintoihin. Samassa yhteydessä sinulle luovutetaan kopiot vankilan järjestyssäännöstä ja tulo-oppaasta.

Tulo-osastolla voit joutua odottamaan esimerkiksi rangaistusajan suunnitelman valmistumista taikka sijoituspäätöstä, jonka tekemisestä vastaa Rikosseuraamuslaitoksen asiakasarviointiyksikkö. Jos olet sijoitettuna taikka sinut sijoitetaan nimenomaisesti Helsingin vankilaan, siirryt tulo-osastolta vankilan asuinosaan sijoittamispäätöksen tekemisen jälkeen. Asuinosaan sijoittamispäätökset pääsääntöisesti tehdään vankilan sijoittelukokouksen yhteydessä, joka järjestetään tiistaisin kello 12:30 alkaen. Sijoittelukokouksen tarkoitus on myös sijoittaa sinut Helsingin vankilassa toimintaan, joka

parhaiten vastaa rangaistusajasuunnitelmasi tavoitteita (katso oppaan kohdat Rangaistusajan suunnitelma ja Toimintaan osallistuminen).

Kun siirryt ensimmäiselle asuinosaan taikka yhdeltä asuinosaan toiselle, saat erillisen perehdytyksen myös kyseisen osaston toimintaan. Perehdytyksestä vastaa sinulle määrätty oma vastuuvirkamies taikka muu kyseisellä osastolla työskentelevä vankilan henkilökunnan jäsen.

1.3 Rangaistusajan suunnitelma

Jos olet suorittamassa vankeusrangaistusta, sinulle on ennen vankilaan tuloa laadittu henkilökohtainen rangaistusajan suunnitelma (ransu). Suunnitelmaasi täsmennetään vankilassa.

Rangaistusajan suunnitelma ohjaa rangaistusajan suorittamista, vapauttamista ja ehdonalaista vapautta. Rangaistusajan suunnitelmassasi on määritelty tavoitteet, joita kohti vankeusaikana tulee työskennellä. Rangaistusajan suunnitelman ja vankilan tarjoamien mahdollisuuksien perusteella sinut sijoitetaan toimintaan vankilassa.

Voit itse vaikuttaa rangaistusajan suunnitelman etenemiseen työskentelemällä yhdessä henkilökunnan kanssa sinulle asetettuja tavoitteita kohti. Rangaistusajan suunnitelman eteneminen vaikuttaa muun muassa poistumislupiin sekä avolaitokseen ja valvottuun koevapauteen sijoittamiseen. Suunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti ja sitä tarkastellaan vähintään kolme kertaa vuodessa.

Jos olet tutkintavanki, sinulle ei laadita rangaistusajan suunnitelmaa ennen vankilaan tuloa. Suostumuksellasi rangaistusajan suunnitelman laatiminen voidaan kuitenkin aloittaa tutkintavankeusaikanasi.

Asuinosaasi toiminnasta vastaava rikosseuraamuskeskies yhdessä vastuuvirkamiehen kanssa huolehtivat siitä, että rangaistusajan suunnitelmasi toteutumisen seuraaminen tapahtuu säännöllisesti sekä niin, että pääset itsekin osallistumaan siihen.

2 Tutkintavankeus

Tutkintavankeus ei ole rangaistus, vaan esitutinnan ja oikeudenkäynnin aikana toteutettava pakkokeino. Tutkintavankeudella turvataan rikoksen esitutkinta,

tuomioistuinkäsittely ja rangaistuksen täytäntöönpano sekä estetään rikollisen toiminnan jatkaminen. Rikoksesta epäillyn vangitsemisesta päättää tuomioistuin.

Tutkintavankeus päättyy, jos tuomioistuin, syyttäjä, poliisi tai muu pidättämiseen oikeutettu virkamies vapauttaa tutkintavangin. Tutkintavankeus päättyy viimeistään, kun kärjäoikeuden tuomio tulee lainvoimaiseksi tai kun hovioikeuden tuomio annetaan.

Voit myös suostua rangaistuksen täytäntöönpanoon ja tyytyä kärjäoikeuden tai hovioikeuden ensimmäisenä asteena antamaan tuomioon siltä osin kuin sinut on tuomittu vankeusrangaistukseen jo ennen tuomion lainvoimaisuutta. Tällöin alat suorittaa tuomittua vankeusrangaistusta ja muutut tutkintavangista vangiksi.

Tutkintavangeilla on osittain erilaiset oikeudet ja velvollisuudet kuin vankeusvangeilla. Esimerkiksi tutkintavangin yhteydenpitoa voidaan rajoittaa pakkokeinolaissa säädetyillä edellytyksillä. Yhteydenpitorajoitus voi sisältää rajoituksia kirjeenvaihtoon, puhelimen käyttöön, tapaamisiin tai muihin yhteyksiin vankilan ulkopuolelle tai yhdessäoloon. Tutkintavankeuteen liittyvästä yhteydenpidon rajoittamisesta ja sen voimassaolon jatkamisesta päättää tuomioistuin. Tutkintavankina et voi osallistua toimintaan vankilan ulkopuolella, kuten siviilityöhön, tai opintoihin. Tutkintavankina sinua ei myöskään voida sijoittaa vankilan ulkopuoliseen laitokseen tai sinulle myöntää lupaa valvottuun ulkopuoliseen toimintaan.

Jos sinut tuomitaan ehdottomaan vankeuteen rikoksesta, jonka takia sinut oli vangittu, vähennetään suorittamasi tutkintavankeusaika varsinaisesta vankeusrangaistuksestasi. Jos olet ollut aiheettomasti vangittuna, on sinulla oikeus saada valtiolta korvausta vapauden menetyksestä. Korvausta haetaan Valtiokonttorista.

Tutkintavankeus voi alkaa yllättäen ja niin, ettet ole voinut varautua siihen. Voit käännyä vankilan henkilökunnan puoleen kaikissa mieltä askarruttavissa asioissa.

3 Vankeusrangaistus ja täytäntöönpanon tavoite

Vankeuden täytäntöönpanon tavoitteena on lisätä valmiuksiasi rikoksettomaan elämään ja sijoittumistasi takaisin yhteiskuntaan. Tätä tavoitetta kohti kanssasi työskentelee vankilan henkilökunta oman tehtävänkuvansa mukaisesti. Työskentelyllä edistetään fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointiasi sekä tuetaan sinua saavuttamaan rangaistuksen

ajalle asetetut tavoitteesi. Kaikissa eteesi tulevissa kysymyksissä voit aina kääntyä vastuuvirkamiehen tai muun vankilan henkilökunnan puoleen.

3.1 Päätös rangaistusajasta

Sinulle tehdään Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikössä rangaistusaikaasi koskeva päätös vankeutesi alussa. Päätöksestä käyvät ilmi

- rangaistusajan laskemisen perusteet,
- ajankohta, jolloin vankeusrangaistus tai sakon muuntorangaistus tulee suoritetuksi,
- ehdonalaiseen vapauteen pääsyn tai muun vapauttamisen ajankohta sekä
- koeajan päättymispäivä.

Elinkautista vankeusrangaistusta koskevasta päätöksestä ilmenee aikaisin ajankohta, jolloin sinut voidaan päästää ehdonalaiseen vapauteen. Yhdistelmärankaistusta koskevasta päätöksestä ilmenee valvonta-aika ja valvonta-ajan alkamisajankohta.

3.2 Valvottu koevapaus

Täytäntöönpanon loppupuolella voit päästä valvottuun koevapauteen, jos edellytykset koevapauteen sijoittamiselle täyttyvät. Sinua ei voida sijoittaa valvottuun koevapauteen, jos suoritat yhdistelmärankaistusta.

Voit päästä valvottuun koevapauteen aikaisintaan kuusi kuukautta ennen ehdonalaista vapauttamista. Valvottu koevapaus valmistellaan huolellisesti yhdessä vankilan henkilökunnan kanssa. Voit itse vaikuttaa mahdolliseen koevapauteesi työskentelemällä yhdessä vankilan henkilökunnan kanssa rangaistusajan suunnitelmaasi asetettuja tavoitteita kohti sekä käyttäytymällä moitteettomasti rangaistusaikanasi. Voit myös itse hakea koevapauteen.

Saat tietoa valvotusta koevapaudesta ja siihen liittyvistä hakemiskäytännöistä ensisijaisesti omalta vastuuvirkamieheltä, mutta myös muulta vankilan henkilökunnalta.

4 Perushuolto ja asuminen

4.1 Vaatetus, liinavaatteet, vaatteiden huolto ja siisteys

Saat käyttää vankilassa omia vaatteitasi. Omien vaatteiden käyttöä voidaan kuitenkin rajoittaa muun muassa vankilan järjestyksen vuoksi. Jos et saa vaatetta itsellesi, sinulla on oikeus saada asiassa päätös, jossa on oikaisuvaatimusosoitus. Sinulla on myös oikeus saada käyttöösi vankilan vaatteet, jos sinulla ei ole asianmukaista omaa vaatetusta.

Sinun tulee pukeutua vankilan alueella asiallisesti. Jos et ole varma, onko asusi asiallinen, voit aina kysyä asiaa vankilan henkilökunnalta.

Kun teet töitä taikka suoritat ammatillisen tutkinnon osia työssä oppimalla, tulee sinun käyttää toimipisteen määräysten mukaista vaatetusta. Jos työsi edellyttää esimerkiksi työturvallisuuden takia työvaatetuksen käyttämistä, saat työvaatteet ja suojavaatteet käyttöösi vankilasta.

Liinavaatteet, kuten lakanat, saat käyttöösi vankilasta. Vankila tarjoaa käyttöösi myös normaalin päivittäisen hygienian ylläpitämiseksi pesunesteet. Voit tarvittaessa pyytää niitä vankilan henkilökunnalta.

Rikosseuraamuslaitoksen tekstiilien eli liinavaatteiden ja vankivaatteiden pesu tapahtuu keskitetysti vankilan ulkopuolisessa pesulassa. Tekstiilien vaihtopäivät ilmenevät osaston päiväjärjestyksestä. Vankilan henkilökunta ohjeistaa sinua tarkemmin tekstiilien vaihtopäivistä. Huolehdi itse omien vaatteidesi pesusta asuinosa-astolla.

Vankilassa sinä huolehdi itse oman sellisi siisteydestä. Jokainen siivoaa yhteisissä tiloissa omat jälkensä esimerkiksi ruoanlaiton jälkeen. Jätteet lajitellaan ohjeiden mukaisesti. Vankilan henkilökunta opastaa tarkemmin siivousvälineistä, käytännöistä ja työnjaosta yhteisten tilojen siivoamiseen liittyen.

4.2 Ruokahuolto ja laitosmyymälä

Sinulle tarjotaan vankilan puolesta arkisin neljä ateriaa: aamiainen, lounas, päivällinen ja iltapala. Niinä päivinä, jolloin vankilassa ei ole varsinainen työpäivä, sinulle tarjotaan aamiainen, yhdistetty lounas/päivällinen ja iltapala.

Vankilan henkilökunta kysyy sinulta vankilaan saapuessasi, noudatatko jotain erityisruokavaliota ja antaa sinulle asiaa koskevan lomakkeen täytettäväksi. Ilmoita kuitenkin myös itse heti saavuttuasi vankilaan, jos sinulla on tarve erityisruokavaliolle terveydellisestä syystä, uskonnollisen tai muun perustellun vakaumuksen vuoksi.

Voit ostaa ruokatarvikkeita ja joitakin muita arjessa tarvitsemasi tuotteita vankilan laitosmyymälästä eli kanttiinista. Kanttiiniostokset maksetaan Rikosseuraamuslaitoksen maksukortilla (katso oppaan kohta Rahankäyttö). Jos jotain tarvitsemasi tuotetta ei myydä laitosmyymälässä, voit kysyä, olisiko sitä mahdollista hankkia niin sanottuina kaupunkiostoina vankilan ulkopuolelta.

4.3 Tupakointi

Tupakointi on kielletty vankilan sisätiloissa. Voit tupakoida kerran päivässä ulkoilun aikana, jos sinulta ei ole ulkoilua tapauskohtaisesti evätty. Tupakointi voidaan järjestää myös useammin.

Tarkemmat säännökset koskien tupakoinnin järjestämistä ovat Helsingin vankilan järjestyssäännön 10 §:ssä, jonka mukaan:

Tupakkatuotteita, tupakointi- ja sytytysvälineitä ei anneta vangin haltuun vankilan sisätiloissa. Vankien tupakkatuotteet sekä tupakointi- ja sytytysvälineet säilytetään henkilökunnan hallussa siihen tarkoitukseen varatuissa säilytystiloissa. Vanki saa pitää hallussaan tupakkatuotteita sekä tupakointi- ja sytytysvälineitä vain päivittäisen ulkoilun sekä siihen siirtymisen tai sieltä poistumisen aikana.

Voit saada nikotiinikorvaustuotteita mahdollisiin vierotusoireisiisi. Saat halutessasi myös tukea tupakoinnin lopettamiseen Vankiterveydenhuollon yksiköstä sekä Rikosseuraamuslaitoksen henkilökunnalta.

Tupakointi vanginkuljetusajoneuvossa ja junaliikenteen vankivaunussa on kielletty. Kiellon vuoksi vankivaunuissa vangeille tarjotaan tarvittava määrä nikotiinikorvaustuotteita.

5 Omaisuuden hallussapito

5.1 Käytössä olevat tavarat

Sinulla saa olla kohtuullinen määrä henkilökohtaista omaisuutta ottaen huomioon muun muassa vankilan säilytystilat, paloturvallisuuden ja tarkastustoiminnan. Jos sinulta kielletään jonkin esineen tai aineen hallussapito, sinulla on oikeus saada asiassa päätös, jossa on oikaisuvaatimusosoitus.

Lue huolellisesti vankilan järjestyssääntö. Siinä on määritelty omaisuuden hallussapitosäännöt sekä esineet, joita sinulla ei saa olla.

Jos haluat hankkia itsellesi tavaroita vankilan ulkopuolelta, varmista ennen tavaroiden hankkimista saatko ne haltuusi tai säilytettäväksi vankilaan.

Vankilassa laaditaan luettelo omaisuudesta, jonka olet tuonut mukasi. Ne tavarat, joita et saa selliisi, pannaan säilöön ja saat ne lähtiessäsi takaisin. Et saa takaisin tavaroita tai aineita, jotka ovat vaarallisia tai laissa kiellettyjä.

Omaisuuden liittyvät asiat hoitaa vankilan vastaanotto-osasto, joka on auki päivisin virka-aikaan. Asiointit vankilan vastaanotto-osastolla, kuten vaatteiden vaihdot tai omaisuuden muu läpi käyminen, hoidetaan pääsääntöisesti osastoittain erikseen ilmoitetun aikataulun mukaisesti. Ajankohtaisen aikataulun ja siihen liittyvät ohjeet löydät osaston ilmoitustaululta. Asiointiin ilmoittaudutaan jättämällä vastaanotto-osastolle osoitettu erillinen lomake osastosi postilaatikkoon. Toiminnan sujuvuuden varmistamiseksi on ensisijaisen tärkeää, että vastaanotto-osastolle osoitetussa lomakkeessa riittävän tarkasti yksilöit, mitä asioita vastaanotto-osastolla sinulla on tarkoitus hoitaa. Lomakkeeseen on esimerkiksi syytä tarkasti eritellä, mitä omaisuutta ja kuinka paljon haluat saada haltuun.

5.2 Tavaroiden toimittaminen vankilaan

Valvotun tapaamisen yhteydessä tapaajasi voi jättää sinulle vähäisen määrän Helsingin vankilan järjestyssäännön hallussapitomääräysten mukaisia tavaroita, esimerkiksi lehtiä, vaatteita ja henkilökohtaisia käyttöesineitä, mutta ei esimerkiksi elintarvikkeita tai tupakkatuotteita. Vähäinen määrä on noin yksi normaalikokoinen muovikassillinen (30 litraa) tavaraa. Tapaaja voi tuoda tapaamisen yhteydessä tavaroita vain sille vangille, jota hän tulee tapaamaan. Tapaajasi tuomat tavarat tarkastetaan vankilassa.

Tavarat tulee jättää vankilan henkilökunnan osoittamaan paikkaan vankilan pääportilla. Kun tapaaja jättää tavarat henkilökunnalle, liitetään niihin lähete. Läheteeseen kirjoitetaan

- vangin nimi ja henkilönnumero,
- tavaroiden tuojan nimi ja yhteystiedot,
- tavarantoimituksen sisältö eriteltynä.

Mikäli sinulle ei ole mahdollista toimittaa tavaroita valvottujen tapaamisten yhteydessä, tavaroiden tuoja voi sopia toimituksen ajankohdasta ja muista asiaan liittyvistä käytänteistä vankilan vastaanotto-osaston henkilökunnan kanssa lähettämällä vastaanotto-osaston henkilökunnalle sähköpostia osoitteeseen vastaanotto.helsinki@om.fi. Tavaroita voidaan myös postittaa sinulle (katso oppaan kohta Kirjeet ja postilähetykset). Myös viimeksi mainituissa tilanteissa tavaroiden tulee olla sellaisia, joiden hallussapito on vankilassa sallittu. Tavaroita jätettäessä tapaamisaikojen ulkopuolellakin, niiden jättäjä täyttää yllä mainitun lähetteen.

Vastaanotto-osasto ilmoittaa sinulle kirjallisesti, mikäli sinulle toimitetaan tavaroita vankilaan.

Vankilan säilytystilat ovat rajalliset, joten kaikkea omaisuuttasi ei voida säilyttää vankilassa. Omaisuutesi, jota ei voida säilyttää vankilassa, lähetetään sinun kustannuksellasi osoittamaasi paikkaan.

5.3 Tavaroiden luovuttaminen poisvietäväksi

Voit toimittaa tavaroitasi tapaajalle poisvietäväksi ja voit myös lähettää tavaroita kustannuksellasi vankilan ulkopuolelle vastaanotto-osaston kautta (katso oppaan kohta Käytössä olevat tavarat). Huomioi, että voit luovuttaa tapaamisessa tavaraa vain sellaiselle tapaajalle, joka on tullut tapaamaan nimenomaisesti sinua.

6 Yhteydenpito vankilan ulkopuolelle

6.1 Puhelimen käyttö

Voit olla puhelimitse yhteydessä vankilan ulkopuolelle, jos yhteydenpitoasi ei ole rajoitettu (lue yhteydenpitorajoituksista lisää oppaan kohdasta Tutkintavankeus). Puheaikaa

myydään laitosmyymälässä. Sinulle ei voi soittaa vankilaan, eikä vankila anna puhelimitse tietoja vangeista vankilan ulkopuolelle.

Puhelimen käyttö tapahtuu lähtökohtaisesti omalla kustannuksellasi. Voit kuitenkin soittaa vankilan kustannuksella esimerkiksi

- asianajajallesi,
- vankilan toimintaa valvovalle viranomaiselle,
- tuloiton sekä
- ilmoittaessasi vankilasiirrosta lähimaisellesi tai muulle läheisellesi.

Lue huolellisesti vankilan järjestyssääntö, josta löydät osastokohtaiset puhelimen käyttöajat ja puhelimen käytön määräykset.

6.2 Kirjeet ja postilähetykset

Voit lähettää kirjeitä postin välityksellä, jos yhteydenpitoasi ei ole rajoitettu (lue yhteydenpitorajoituksista lisää oppaan kohdasta Tutkintavankeus).

Postimerkkejä ja kirjekuoria voit ostaa laitosmyymälästä. Jätä kirjeposti, mukaan lukien vankilan henkilökunnalle osoitetut asiointilomakkeet sekä hakemukset, osaston postilaatikkoon. Vankilasta lähtevään postilähetykseen on merkittävä näkyviin lähettäjän nimi. Mikäli et halua merkitä nimeäsi näkyviin, sinun tulee antaa lähetys henkilökohtaisesti vankilan henkilökunnalle. Valvoville viranomaisille toimitettaviin kirjeisiin ei tarvitse laittaa näkyviin nimeäsi. Nämä kirjeet toimitetaan myös eteenpäin ilman, että sinun tarvitsee postimaksua maksaa (katso myös oppaan kohdat Kantelun lähettäminen laillisuusvalvontaviranomaiselle ja Oikaisuvaatimukset ja valittaminen hallinto-oikeuteen). Postilaatikko tyhjennetään arkisin kello 8.00.

Sinulle voi lähettää postia vankilaan osoitteeseen Helsingin vankila, PL 40, 00581 Helsinki. Lähetykseen tulee merkitä

- vankilan nimi ja osoite,
- vangin nimi,
- lähettäjän tiedot.

Huomioi, että sinulle lähetettävien postipakettien vastaanottajan osoitekenttään tulee merkitä tiedot seuraavassa järjestyksessä:

1. Helsingin vankila
2. sinun nimesi ja
3. osoitteeksi vankilan osoite (PL 40, 00581 Helsinki).

Näin varmistetaan, että pakettisi tulee perille. Vankilan henkilökunta ei nouda sinulle lähetettyjä paketteja postista, vaan posti toimittaa ne vankilaan.

Kirjeet ja muut postilähetykset voidaan tarkastaa vankilassa. Vankilan toimintaa valvovien viranomaisten ja sinun välisiä kirjeitä ei tarkasteta. Asianajajan ja sinun välisiä kirjeitä voidaan tarkastaa ainoastaan poikkeuksellisesti.

Vankilan ulkopuolelta saapuneet kirjeet ja muut postilähetykset sekä vankilan henkilökunnan vastaukset tiedusteluihin ovat noudatettavissa osastosi valvontatoimistolta arkisin kello 15.00 alkaen.

Jos kirjeessäsi tai postilähetyksessäsi on rahaa tai muita esineitä tai aineita, joiden hallussapito on vankilassa kielletty, tulee sinun toimittaa ne välittömästi vankilan henkilökunnalle.

6.3 Sähköpostin vastaanottaminen

Voit vastaanottaa sähköpostia suljettuun vankilaan. Sähköposti lähetetään vankilan vankisähköpostiin: vankiposti.helsinki@om.fi. Sähköpostiviestin otsikkokenttään kirjoitetaan sinun etu- ja sukunimesi. Viestin tekstikenttään kirjoitetaan lähettäjän oma etu- ja sukunimi, jotta saat tiedon siitä, kuka viestin on lähettänyt.

Tietoturvasyistä järjestelmä poistaa viesteistä kaikki liitetiedostot ja kuvat. Sinulle toimitetaan vain sähköpostiviesti.

Voit myös saada luvan sähköpostiviestien lähettämiseen ja vastaanottamiseen, jos yhteydenpitoasi ei ole rajoitettu eikä sen käytön katsota aiheuttavan esimerkiksi vaaraa vankilan järjestykselle. Voit saada luvan sähköpostin käyttöön esimerkiksi virallisten asioiden hoitamiseen, opiskeluun ja yhteydenpitoon (katso oppaan kohta Internetin käyttö ja sähköisen asioinnin työasemat).

6.4 Internetin käyttö ja sähköisen asioinnin työasemat

Sähköisen asioinnin (SA) työasemilla voi käyttää rajatusti internetiä, Skypeä ja sähköisen opiskelun alusta Moodlea. Internetin käyttöön haetaan lupa erillisellä lupalomakkeella.

Voit hakea lupaa internetin käyttöön

- toimeentuloon,
- työasioiden,
- koulutusasioiden,
- oikeusasioiden,
- sosiaaliasioiden tai
- asuntoasioiden hoitamiseen liittyvästä syystä tai
- muusta vastaavasta tärkeästä syystä.

Kun haet lupaa internetin käyttöön, sinun pitää perustella internetin käyttö (esimerkiksi laskun maksu verkkopankissa). Internetin käyttöä voidaan valvoa.

Vankilan henkilökunta antaa sinulle tarvittaessa lisätietoja asiasta ja opastaa vahvaa sähköistä tunnistautumista vaativien palvelujen käyttöön. Näitä ovat esimerkiksi monet viranomaisten asiointipalvelut, kuten Kela tai Vero. Osa sähköisistä palveluista voi hyödyntää myös rangaistusajan suunnitelman tavoitteiden toteuttamiseen esimerkiksi kuntoutumisessa ja opiskelussa. SA-työasemien Portti-avaussivulta <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/portti.html> löydät linkkejä näihin sähköisiin palveluihin teemoittain.

Sähköisten palveluiden käyttömahdollisuuksista ja toiminnoista voit lukea lisää oppaan Sähköiset palvelut-kohdassa. Videoyhteyden kautta järjestettävistä tapaamisista (Skype tai VideoVisit) on tietoa oppaan Tapaamiset-kohdan alla.

7 Ansiot ja rahankäyttö

7.1 Ansiot

Sinulle maksetaan verotonta toimintarahaa, jos osallistut vankilassa työtoimintaan, koulutukseen tai kuntoutukseen. Toimintaraha on 3,01 euroa tai 4,62 euroa

toimintapäivältä. Toimintarahaa maksetaan aluksi yleensä alimman toimintarahaluokan mukaan.

Vankeusrangaistuksessa toimintarahaluokkaan vaikuttavat rangaistusajan suunnitelmassasi asetettujen tavoitteiden toteutumisen lisäksi se, kuinka pitkään ja säännöllisesti olet osallistunut toimintaan. Jos olet tutkintavanki, toimintarahaluokkasi arvioidaan ensisijaisesti toimintaan osallistumisen keston ja säännöllisyyden perusteella.

Toimintarahaa voidaan jättää kokonaan tai osittain maksamatta, jos saat toimintaasi taloudellista tukea joltain muulta viranomaiselta (esimerkiksi opintorahaa) tai jos se ei jostain muusta siihen rinnastettavasta syystä ole tarpeen.

Toimintarahaa lisäksi sinulle maksetaan käyttörahaa 1,60 euroa jokaiselta rangaistukseksi luettavalta päivältä. Päiviin lasketaan myös viikonloput.

Sinulle voidaan maksaa vankilaan saapuessasi käyttörahaa etukäteen 14 päivältä välttämättömiä hankintoja varten. Maksettu ennakko vähennetään sinulle myöhemmin maksettavista käyttörahoista.

7.2 Rahankäyttö

Vankilassa saat käyttöösi Visa-pohjaisen prepaid-maksukortin. Henkilökunta säilyttää käyttöösi annettavaa maksukorttia. Korttia käytetään henkilökohtaisen PIN-koodin avulla.

Maksukortilla voit tehdä ostoksia vankilan laitosmyymälässä. Maksukortti käy myös vankilan ulkopuolella kaupoissa, kahviloissa ja junissa eli kaikissa paikoissa, joissa sirullisella maksukortilla maksaminen on mahdollista. Sillä voi myös nostaa rahaa Suomessa pankkiautomaatista maksimissaan 200 euroa kuukaudessa. Maksukortissa ei ole lähimaksuominaisuutta eikä sillä voi tehdä nettiostoja. Voit kääntyä vankilan henkilökunnan puoleen maksukortin käyttöön liittyvissä asioissa.

Älä tuo vankilaan käteistä. Voit tehdä tulo-ostosi vielä omalla pankkikortillasi. Rikosseuraamuslaitos kuitenkin maksaa kaikki saamasi etuudet edellä mainitulle Visa-pohjaiselle prepaid-maksukortillesi.

Läheisesi eivät voi siirtää rahaa suoraan käyttöösi annetun maksukortin tilille. Rahat voi siirtää Rikosseuraamuslaitoksen tulotilille, josta ne siirretään maksukorttisi tilille. Sinun

tulee itse huolehtia, että rahan siirtäjällä on tiedossa Rikosseuraamuslaitoksen tulotilin tiedot. Löydät ohjeet rahan siirtämiseen Rikosseuraamus.fi-sivustolta.

Ota yhteys vankilan henkilökuntaan, jos haluat itse lähettää rahaa tai maksaa laskuja.

8 Tapaamiset

Voit tavata vieraita, esimerkiksi läheisiäsi ja muita tuttaviasi, jos yhteydenpitoasi ei ole rajoitettu.

Eri tapaamismuotoja ovat

- valvottu tapaaminen,
- valvomaton tapaaminen,
- lapsen tapaaminen,
- asiamiehen tapaaminen ja
- vankien välinen valvottu tapaaminen.

Myös videoyhteyden (Skype ja VideoVisit) kautta järjestettävä tapaaminen on mahdollinen.

Vankilassa järjestetään myös valvottuja isä-lapsi-ryhmän tapaamisia (niin sanottuja isukki-ryhmän tapaamisia). Saat ajankohtaista tietoa tästä tapaamismuodosta osastosi ilmoitustaululta.

Lue huolellisesti vankilan järjestyssääntö. Järjestyssäännössä kerrotaan tarkemmin tapaamisajat, niiden kesto, tapaamisiin liittyvät ehdot ja ohjeet tapaamisten varaamiseen/hakemiseen.

Muista varata/hakea tapaamista ajoissa, jotta tapaamisjärjestelyt ehditään toteuttaa.

Valvotut tapaamiset ja lapsen tapaamiset tapahtuvat vankilan tapaamistiloissa. Asiamiehen tapaamisia varten vankilassa on erilliset tapaamishuoneet.

Valvomattomia tapaamisia varten vankilassa on kaksi tapaamistilaa: toisessa on yksi huone ja toisessa on myös erillinen makuuhuone. Kummassakin tilassa on WC ja pieni keittiönurkkaus, jossa on hella sekä kahvin- ja teenkeittovälineet. Vankila järjestää kahvitarjoilun valvomattomiin tapaamisiin. Voit myös ostaa vankilan laitosmyymälästä valvomattomaan tapaamiseen elintarvikkeita. Elintarvikkeet kuljetetaan suoraan

laitosmyymälästä valvomattomiin tapaamisiin tarkoitettuihin tapaamistiloihin vankilan henkilökunnan toimesta. Elintarvikkeita ei voi viedä valvomattomiin tapaamisiin suoraan osastolta. Käyttämättömiä elintarvikkeita ei myöskään voi viedä takaisin osastolle, mutta voit antaa ne halutessasi tapaajalle. Koska nikotiinipusseja ei luokitella elintarvikkeiksi, niitä ei saa viedä valvomattomaan tapaamiseen. Lisätietoja aiheeseen liittyen saat vankilan henkilökunnalta.

Sinun on mahdollista hakea perheleireille, joiden järjestämisestä ilmoitetaan erikseen osastojen ilmoitustauluilla. Leirejä järjestetään säännöllisesti eri puolilla Suomea. Tämä ei koske tutkintavankeja. Lisätietoja perheleireistä saat vankilan erityisohjaajilta.

Alle 18-vuotiaiden tapaamiset

Alaikäinen tapaaja voi tulla vankilaan tapaamaan muita kuin omaa vanhempansa vain huoltajansa luvalla. 15 vuotta täyttänyt tapaaja voi tavata lähiomaistaan ilman huoltajan suostumusta, jos huoltaja ei ole nimenomaisesti ilmoittanut vastustavansa tapaamista. Jos alaikäinen tapaaja on otettu huostaan, luvan tapaamiselle antaa lastensuojeluviranomainen.

Alle 15-vuotiasta tapaajaa ei yleensä päästetä vankilaan ilman saattajaa.

Alle 15-vuotiaan lapsen valvottuun lapsitapaamiseen voi osallistua lapsen ja saattajan lisäksi myös muita tapaajia. Saat kuitenkin koskettaa tapaamisen aikana vain lasta.

9 Poistumisluvat

Sinulle voidaan myöntää lupa poistua vankilasta lyhyeksi aikaa. Tätä kutsutaan poistumisluvaksi.

Jos olet suorittamassa vankeusrangaistusta, poistumislupa voidaan myöntää rangaistusajan pituuden (RP), tärkeän syyn (TS) tai erittäin tärkeän syyn (ETS) perusteella. Tutkintavangille voidaan myöntää poistumislupa vain erittäin tärkeän syyn (ETS) perusteella. Tutkintavangille voidaan myös myöntää lyhyt saatettu poistumislupa kiireellisen ja välttämättömän asian hoitamiseksi.

Hae poistumislupaa kirjallisella hakemuksella. Hakemuksen saat osaston valvontatoimistosta. Jätä poistumislupahakemus mahdollisine liitteineen osaston postilaatikkoon. Osaston henkilökunnalta saat myös neuvoja poistumisluvan valmisteluun.

Poistumisluvasta päättää vankilan apulaisjohtaja tai yksikönpäällikkö. Joissain tapauksissa poistumisluvista päättää Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisen toiminnan vastualueen johtaja. Poistumislupa voidaan myöntää myös saatettuna.

Jätä poistumislupahakemuksesi hyvissä ajoin, jotta se ehditään käsitellä.

9.1 Poistumislupa rangaistusajan pituuden perusteella (RP)

Voit saada poistumisluvan rangaistusajan pituuden perusteella, jos

- luvan myöntäminen edistää rangaistusajan suunnitelmasi toteutumista,
- poistumisluvan ehtojen noudattamista voidaan pitää todennäköisenä ja
- sitoudut päihteettömyyden valvontaan ja muuhun tarpeelliseen valvontaan.

Sinulle voidaan myöntää poistumislupa rangaistusajan pituuden perusteella, kun poistumislupa-aikasi on alkanut. Poistumisluvan ajankohtaa voidaan aikaistaa, jos olet huolellisesti noudattanut rangaistusajan suunnitelmaa. Tällöin poistumislupa voidaan myöntää joko suunnitelman toteuttamiseksi tai yksittäisessä tapauksessa yhteyksiesi säilymiseksi, toimintakykyä ylläpitämiseksi tai muun vastaavan syyn vuoksi.

Sinulle voidaan myöntää poistumislupia rangaistusajan pituuden perusteella korkeintaan kolme vuorokautta kahden kuukauden aikana.

9.2 Poistumislupa tärkeästä syystä (TS)

Poistumislupa voidaan myöntää myös tärkeästä syystä. Tärkeä syy voi olla esimerkiksi perheeseen liittyvä tai työ-, koulutus-, sosiaali- ja asuntoasioiden sekä toimeentuloon ja terveydenhoitoon liittyvien asioiden hoitamista.

Poistumislupa myönnetään vain siksi ajaksi, jota kyseisen asian hoitaminen välttämättä vaatii.

9.3 Poistumislupa erittäin tärkeästä syystä (ETS)

Erittäin tärkeä syy voi olla lähiomaisen tai muun läheisen vakava sairaus, hautajaiset tai muu vastaava syy.

Poistumislupa myönnetään vain siksi ajaksi, jota kyseisen asian hoitaminen välttämättä vaatii.

10 Toimintaan osallistuminen

Jos olet suorittamassa vankeusrangaistusta, sinun tulee osallistua työ- ja toiminta-aikana vankilan järjestämään tai hyväksymään toimintaan. Sinut sijoitetaan toimintaan ottaen huomioon rangaistusajan suunnitelmasi (katso oppaan kohdat Vastuuvirkamies ja perehdytys sekä Rangaistusajan suunnitelma). Toiminta voi olla työtoimintaa, koulutusta tai kuntouttavaa toimintaa, esimerkiksi ohjelmatoimintaa tai yksilötyötä. Sinut voidaan vapauttaa toimintavelvollisuudesta terveydentilasi, toimintakykysi tai ikäsi perusteella.

Jos olet tutkintavanki, osallistuminen työhön ja muuhun toimintaan on vapaaehtoista. Jos haluat osallistua toimintaan, se pyritään toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan.

Tutkintavankina sinulle ei kuitenkaan voida antaa lupaa siviilityöhön, opintoihin tai muuhun sijoitukseen vankilan ulkopuolelle tai ulkopuoliseen laitokseen.

Vankilan henkilökunta opastaa sinua kaikissa vankilan järjestämään tai hyväksymään toimintaan osallistumiseen liittyvissä asioissa. Voit myös itse hakea vankilassa järjestettäviin koulutuksiin sekä työ- ja kuntoutuvan toimintaan (katso oppaan kohdat Työtoiminta, Opiskelu ja Kuntouttava toiminta).

10.1 Työtoiminta

Helsingin vankilassa on seuraavaa työtoimintaa, johon on liitetty myös ammatillista koulutusta:

- rekisterikilpien valmistus ja lähettäminen,
- ruuvipakkaamo,
- pintakäsittely.

Vankila on yhdessä koulutusyhteistyökumppaninaan toimivan oppilaitoksen kanssa arvioinut järjestettävän työtoiminnan sisältöä ja siitä on tunnistettu ammatillisten tutkintojen opintoihin liittyviä asioita, opintojen osia ja näihin liittyviä työnäyttöjä. Täten edellä mainitussa työtoiminnassa voi tällä hetkellä suorittaa osia logistiikka-alan perustutkinnosta sekä pintakäsittelyalan perustutkinnosta (katso oppaan kohta Opiskelu).

Työtoimintaan on mahdollista osallistua myös digipajalla, pyörä- ja pienkoneiden korjaamalla, ulkotyö- ja remonttiryhmässä, metallityöpajalla sekä osastojen puhtaanapitotöissä.

Hakemukset työtoimintaan osoitetaan vankilan ylityönjohtajalle.

Sinulle voidaan antaa lupa tehdä omaan lukuusi vankilassa sellaista työtä, joka soveltuu vankilassa tehtäväksi. Tätä kutsutaan omaksi työksi. Tällainen oma työ voi olla esimerkiksi käänös- ja käsitöitä. Voit tehdä omaa työtä sen laadun mukaan myös sellissä. Sinulle voidaan myös antaa ilmaiseksi käyttöön vankilan työvälineitä.

10.2 Opiskelu

Jos suoritat vankeusrangaistusta, voit opiskella vankilassa. Sinulle voidaan myös myöntää opintolupa eli lupa opiskella vankilan ulkopuolella.

Helsingin vankilassa on tarjolla seuraavaa koulutusta:

- lasten ja aikuisten perusopetus,
- lukiokoulutus,
- tutkintokoulutuksen valmentava koulutus (TUVA),
- pintakäsittelyalan perustutkinto,
- logistiikka-alan perustutkinto,
- ravintola- ja catering-alan perustutkinto.

Saat ajankohtaista tietoa vankilan opetustarjonnasta osastosi ilmoitustaululta.

Hakemukset vankilassa järjestettäviin koulutuksiin osoitetaan vankilan opinto-ohjaajille.

10.3 Kuntouttava toiminta

Helsingin vankilassa järjestetään yksilö- ja ryhmämuotoista päihdekuntoutusta, kuntouttavaa ohjelmatyötä toiminta- ja tukiosastolla sekä uusimisriskiin vaikuttavaa yksilö- ja ryhmätyötä, kuten esimerkiksi:

- motivoivaa yleisohjelmaa Viisi keskustelua muutoksesta (VKM),
- lyhytkestoinen vaikuttavuusohjelmaa impulsiiviseen väkivaltaan Suuttumuksen hallinta (SUHA),
- pitkäkestoinen vaikuttavuusohjelmaa vakavaan ja harkittuun väkivaltaan Omaehtoisien muutoksen ohjelma (OMA),
- yksilötyönä toteutettavaa vaikuttavuusohjelmaa seksuaalirikoksia tehneille Uusi suunta sekä
- lähisuhdeväkivaltaan syyllistyneille tarkoitettu PREDOV (Preventing domestic violence)-ohjelma.

Helsingin vankilassa osastomuotoinen päihdekuntoutus toteutetaan Alku- ja Hermannipäihdekuntoutusyhteisöissä. Vankilan lyhytaikaisvankien osastoilla toimii vapautumiseen valmentava kurssi lyhyttä tuomiota suorittaville vangeille (LYVA). Myös nuorten ja erityisesti alaikäisten tutkinta- ja vankeusvankien osastoilla on kohdennetusti tarjolla sosiaalista kuntoutusta ja arkielämän taitojen opetusta.

Vankila tarjoaa myös perhe- ja pariterapiaa sekä mielenterveyttä tukevia palveluita.

Osastoilla ryhmiä ohjaavat ja yksilötyötä tekevät ainakin vankilan ohjaajat, erityisohjaajat ja psykologit.

Kuntouttavaa toimintaa vankilassa tällä hetkellä toteuttavat myös seuraavat ulkopuoliset toimijat:

- Martat,
- HelsinkiMissio (Aggredi),
- KRIS Stadi (Irti rikollisesta elämäntavasta-hanke),
- Suomen romanifoorumi,
- Revion-hanke sekä
- Aseman lapset ry.

Osana yhteiskuntaan kiinnittymistä tukevaa toimintaa Helsingin poliisilaitos tarjoaa vangeille mahdollisuuden henkilöllisyystodistuksen hankkimiseen niin, että poliisin lupapalveluiden edustajat ottavat henkilöllisyystodistushakemukset vastaan paikan päällä vankilassa.

Saat ajankohtaista tietoa vankilan kuntouttavasta toiminnasta osastosi ilmoitustaululta. Parhaiten eri kuntouttavien toimintojen sisällössä sinua opastaa oma vastuuvirkamies.

Hakemukset kuntouttaville osastoille osoitetaan kyseisten osastojen erityisohjaajille.

10.4 Sähköiset palvelut

Rangaistusajan suunnitelmaa voi edistää myös käyttämällä sähköisiä palveluita. Sähköisen asioinnin -työasemien (SA) käytöstä on kerrottu oppaan kohdassa Internetin käyttö ja sähköiset palvelut.

Osastosi erityisohjaajan kanssa on mahdollista järjestä Skype-yhteyksiä kunnan, TE-toimiston ja KELA:n palveluihin sekä muihin neuvotteluihin vankilan yhteistyökumppanien kanssa.

Sähköisen asioinnin -työasemien avulla on myös mahdollista osallistua Vankiterveydenhuollon yksikön (VTH) terveydenhoitohenkilökunnan etävastaanottoihin (katso oppaan kohta Terveysdenhuolto).

10.5 Osallistumisvelvollisuudesta vapauttaminen määräajaksi

Sinut voidaan rangaistusajan suunnitelman toteutuminen huomioon ottaen vapauttaa osallistumisvelvollisuudesta kahdeksi arkipäiväksi jokaista kalenterikuukautta kohden, jos osallistut toimintaan säännöllisesti.

Jos sinua syytetään rikoksesta, annetaan sinulle tarpeellinen vapautus osallistumisvelvollisuudesta puolustuksen valmistelemiseksi. Sinut voidaan vapauttaa osallistumisvelvollisuudesta myös muusta tärkeästä syystä tai määräaikaisen työkyvyttömyyden takia.

11 Vapaa-aika

11.1 Vapaa-ajan toiminta

Voit osallistua vapaa-ajallasi vankilassa järjestettävään vapaa-ajan toimintaan vankilan päiväjärjestyksen ja tarjonnan mukaisesti. Jos haluat osallistua vapaa-ajan toiminnan suunniteluun ja järjestämiseen, voit keskustella asiasta siitä vastaavan vankilan henkilökunnan kanssa.

Vapaa-ajan toiminnot järjestetään asuinosastosi päiväjärjestyksen mukaisesti kello 17.00 ja kello 18.30 välisenä aikana. Liikuntamahdollisuuksien lisäksi vapaa-ajan toimintojen aikana tarjotaan mahdollisuus puhelimen käyttöön. Vapaa-ajan toimintojen aikana toteutetaan myös videoyhteyden kautta järjestettäviä tapaamisia.

Saat ajankohtaista tietoa vapaa-ajan toiminnoista osastosi ilmoitustaululta ja päiväjärjestyksestä.

11.2 Kirjasto

Sinulla on mahdollisuus käyttää vankilan kirjastoa kerran viikossa sekä hyödyntää yleisiä kirjastopalveluita. Löydät osastosi päiväjärjestyksestä tiedon siitä, koska voit käyttää kirjastoa.

Helsingin vankilassa on myös mahdollista tilata muiden kirjastojen kirjoja kaukolainojen kautta. Kaukolainatilaukset tehdään vankilan kirjaston toiminnasta vastaavalle ohjaajalle osoitetulla asiointilomakkeella.

11.3 Hengellinen toiminta

Voit osallistua hengellisiin tilaisuuksiin ja päästä keskustelemaan hengellisistä asioista. Hengellistä työtä tekevät evankelisluterilaisen kirkon vankilapastorien ja –diakonien lisäksi vankilan ulkopuolelta tulevat vapaaehtoistyöntekijät sekä muiden uskontojen edustajat.

Tarkemmat ajankohdat jumalanpalveluksista ja muista hengellisistä tilaisuuksista löydät osastosi päiväjärjestyksestä ja ilmoitustaululta. Kun haluat tavata oman uskontokuntasi edustajan tai käydä hengellisiä keskusteluja, ilmoita siitä asiointilomakkeella vankilan pastorille.

12 Terveysdenhuolto

Vankiterveydenhuollon yksikkö (VTH) on Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) alainen ja sen tehtävä on järjestää vankien terveystalvet.

Vankiterveydenhuollolla on vankilassa poliklinikka, jossa voit hoitaa terveyteesi liittyviä asioita. Poliklinikan kautta voit varata ajan lääkäriille ja hammaslääkäriille. Sairaanhoidaja on paikalla päivittäin. Voit ottaa yhteyttä poliklinikalle myös mielenterveysasioissa.

Sinun vankiterveydenhuollolle toimittamien asiakirjojen ja tietojen luottamuksellisuus turvataan vankilan tarjoamilla ja osastolta löytyvillä kirjekuorilla.

Sinut siirretään tilapäisesti hoitoon tai tutkimuksiin vankilan ulkopuolelle, jos sairauttasi tai vammaasi ei voida hoitaa vankiterveydenhuollon puitteissa. Sinua valvotaan vankilan henkilökunnan toimesta, kun olet vankilan ulkopuolella.

Terveysdenhoitohenkilökunnan vastaanotolle pääset täyttämällä asiointilomakkeen, joka jätetään suljetussa kirjekuoressa osaston postilaatikkoon. Mikäli olet sairas, etkä pysty osallistumaan toimintaan, johon sinut on sijoitettu, ilmoita siitä osastosi henkilökunnalle.

Sinulle annetut lääkkeet tulee ottaa lääkärin ohjeiden mukaan. Palauta syömättömät lääkkeet dosetin mukana.

Äkillisissä terveyteen liittyvissä ongelmissa ota yhteyttä vankilan henkilökuntaan esimerkiksi sellipuhelimella tai käymällä osastosi valvontatoimistolla.

13 Käyttäytyminen vankilassa

Vankeutta ja tutkintavankeutta säätelevät monet normit. Siksi sinun on syytä tutustua vankeuslakiin ja tutkintavankeuslakiin. Tarkempia ohjeita ja määräyksiä on vankilan järjestyssäännössä, jota sinun myös tulee noudattaa.

Sinun on käyttäydyttävä asiallisesti henkilökuntaa, toisia vankeja ja muita henkilöitä kohtaan. Sinun on myös noudatettava henkilökunnan ohjeita ja käskyjä.

Sinulle voidaan määrätä kurinpitörangaistus

- vankeuslain,

- tutkintavankeuslain tai niitä koskevan asetuksen, tai
- Rikosseuraamuslaitoksen määräyksen rikkomisesta.

Kurinpitorangaistus voidaan määrätä myös, jos rikot järjestyssääntöä, jossa on mainittu, että rikkomuksesta voi seurata kurinpitorangaistus. Kurinpitorangaistus voidaan määrätä myös, jos et noudata henkilökunnan kehotusta tai käskyä, joka on annettu vankilan järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseksi.

Sinulle voidaan määrätä kurinpitorangaistus myös, jos syyllistyt vankilassa tai Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen valvonnan alaisena rikokseen, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa. Tällaisia rikoksia voivat olla esimerkiksi

- huumausaineen käyttörikos,
- haitanteko virkamiehelle,
- virkamiehen vastustaminen,
- karkaaminen tai sen yritys,
- lievä pahoinpitely,
- pahoinpitely tai sen yritys,
- lievä vahingonteko,
- vahingonteko,
- laitton uhkaus ja
- vangin varustautuminen aseella.

Jos aiheutat tahallisesti tai huolimattomuudesta vankilalle vahingon (esimeriksi kadonneet tai rikkoutuneet laitteet), olet velvollinen korvaamaan sen. Asia ratkaistaan viime kädessä tuomioistuimessa.

14 Oikeus kannella ja vaatia oikaisua

14.1 Kanteleminen

Voit kirjoittaa kantelun laillisuusvalvojalle, jos koet, että sinua on kohdeltu epäasiallisesti tai epäilet, että viranomainen tai virkamies ei ole noudattanut lakia tai täyttänyt velvollisuuksiaan. Voit myös halutessasi saattaa kokemiasi epäkohtia esimerkiksi vankilan yksikönpäällikön tietoon. Voit siis saattaa asiasi luottamuksellisesti yksikönpäällikölle

käsiteltäväksi ja vastattavaksi jättämällä asiointilomakkeen suljetussa, yksikönpäällikölle osoitetussa kirjekuoressa osaston postilaatikkoon tai pyytämällä tapaamista asiointilomakkeella yksikönpäällikön kanssa.

Ongelma- ja ristiriitatilanteissa keskustele asiasta ensisijaisesti vankilan henkilökunnan kanssa. Keskusteleminen vankilan henkilökunnan kanssa on yleensä nopein tapa selvittää asia.

Kantelu tehdään kirjallisesti ja sen tekeminen on maksutonta. Voit kirjoittaa kantelun vapaamuotoisesti omalla äidinkielelläsi.

Kantelua ei tutkita, jos tarkasteltava asia on tapahtunut yli kaksi vuotta sitten. Tästä voidaan poiketa vain erityisestä syystä.

14.2 Kantelun sisältö

Kantelussa on yksilöitävä, mihin Rikosseuraamuslaitoksen tai sen virkamiehen toimintaan tai laiminlyöntiin arvostelusi kohdistuu.

Esitä kantelussa käsityksesi siitä, millä perusteilla pidät Rikosseuraamuslaitoksen tai sen virkamiehen menettelyä virheellisenä.

Kantelussa tulisi mahdollisuuksien mukaan esittää, milloin arvostelun kohteena olevan menettelyn tai laiminlyönnin on tapahtunut.

Kantelussa olisi hyvä ilmoittaa, onko samaa asiaa koskeva kantelu vireillä muualla. Ilmoita lisäksi nimesi ja yhteystietosi.

14.3 Kantelun lähettäminen laillisuusvalvontaviranomaiselle

Rikosseuraamuslaitoksen, sen yksiköiden ja virkamiesten toiminnan lainmukaisuutta valvotaan Rikosseuraamuslaitoksessa sisäisellä valvonnalla. Sisäisestä valvonnasta vastaa Rikosseuraamuslaitoksen oikeusyksikkö.

Lisäksi Rikosseuraamuslaitoksen toimintaa valvoo muun muassa eduskunnan apulaisoikeusasiamies. Voit kannella samasta asiasta useammalle laillisuusvalvontaviranomaiselle, mutta kantelu tutkitaan lähtökohtaisesti vain siinä viranomaisessa, jossa se on tullut ensimmäiseksi vireille.

Listan vankiloiden toimintaa valvovista viranomaisista löydät esimerkiksi osastosi ilmoitustaululta (katso oppaan kohta Tietoa vankilasta). Voit postittaa kantelukirjeesi itse suoraan laillisuusvalvontaviranomaiselle tai pyytää vankilan henkilökuntaa lähettämään kantelukirjeesi puolestasi. Osastollasi tai muutoin saatavillasi on kantelun laatimiseksi kirjepaperia sekä vankilan tarjoamia kirjekuoria, joihin voit sulkea luottamuksellisesti valvontaviranomaiselle tarkoittamasi kirjeen. Voit jättää sen vankilassa lähtökohtaisesti vankilan kustannuksella eteenpäin toimitettavaksi taikka postittaa sen halutessasi itse.

Voit toimittaa laillisuusvalvontaviranomaiselle osoittamasi kantelun suljetussa kirjekuoressa osaston postilaatikkoon. Vankilan henkilökunta toimittaa kantelukirjeen vankilan ulkopuolelle lähtevään postiin (katso oppaan kohta Kirjeet ja postilähettykset).

Kantelumenettelyssä ei pääsääntöisesti käsitellä niitä päätöksiä, joihin voit hakea muutosta oikaisuvaatimuksella. Kanteluprosessissa voidaan kuitenkin tutkia asian menettelyllisiä seikkoja, kuten esimerkiksi sitä, onko oikeutesi muutoksenhakuun toteutunut.

Rikosseuraamuslaitos ei voi tutkia terveyden- tai sairaanhoitoa koskevia kanteluasioita. Vankiterveydenhuollon yksikön järjestämän ja tuottaman vankien terveyden- ja sairaanhoidon lainmukaisuutta valvoo Pohjois-Suomen aluehallintovirasto.

14.4 Oikaisuvaatimukset ja valittaminen hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimus on ensisijainen oikeussuoja- ja muutoksenhakekeino. Eri seuraamuksia koskevissa laeissa on lueteltu ne Rikosseuraamuslaitoksen päätökset, joihin saa vaatia oikaisua. Nämä säädökset ovat:

- vankeuslaki 20 luku 1 §,
- tutkintavankeuslaki 15 luku 1 §,
- laki valvotusta koevapaudesta 40 § ja
- laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta 14 luku 86 §.

Päätökseen, johon saa hakea oikaisua, liitetään oikaisuvaatimusosoitus.

Oikaisuvaatimusosoituksessa on ohjeet oikaisuvaatimuksen tekemiseen. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti seitsemän päivän kuluessa siitä, kun sait päätöksen tiedoksi.

Voit toimittaa oikaisuvaatimuksen itse oikaisuvaatimusosoituksen mukaiselle asian ratkaisijalle esimerkiksi kirjeenä tai sähköpostilla. Sen lisäksi, että voit itse toimittaa

oikaisuvaatimuksesi oikaisuvaatimusosoituksen mukaiselle asian ratkaisijalle, voit antaa sen määräajan sisällä myös vankilan yksikönpäällikölle eteenpäin toimitettavaksi.

Mikäli haluat yksikönpäällikön toimittavan oikaisuvaatimuksesi eteenpäin, toimita se vankilan sisäisessä postissa yksikönpäällikölle. Voit myös luovuttaa oikaisuvaatimuksesi henkilökohtaisesti osastosi henkilökunnalle, joka taas toimittaa sen yksikönpäällikölle eteenpäin lähetettäväksi.

Jos postitat oikaisuvaatimukseksi itse, huomioithan, että lähetys tapahtuu omalla vastuullasi. Pääsääntöisesti kirjeposti on toimitettava perille 4–5 arkipäivässä jättöpäivästä lukien. On mahdollista, että postin kulusta ja sen mahdollisista viiveistä johtuen itse postittamasi oikaisuvaatimus ei saavu seitsemän päivän määräajassa oikaisuvaatimusasian ratkaisijalle, jolloin oikaisuvaatimustasi ei voida tutkia.

Jos et ole tyytyväinen oikaisumenettelyssä saamaasi päätökseen, voit valittaa siitä Helsingin hallinto-oikeuteen. Ohjeet valituksen tekemiseen ovat saamasi päätöksen liitteenä olevassa valitusosoituksessa. Voit toimittaa valituksen hallinto-oikeudelle esimerkiksi postitse tai asiamiehesi välityksellä. Voit myös toimittaa sen valitusajan sisällä vankilan yksikönpäällikölle tai vankilan täytäntöönpanon yhdyshenkilölle, jotka toimittavat valituksesi viipymättä eteenpäin tuomioistuimelle.

15 Henkilökunta ja asiointi

Kaikissa kysymyksissä voit aina kääntyä vastuuvirkamiehesi tai muun vankilan henkilökunnan puoleen.

Vankilassa työskentelee ja vierailee myös paljon vankilan ulkopuolisia toimijoita, joiden kanssa voit keskustella ja osallistua heidän järjestämään monipuoliseen kuntouttavaan toimintaan. Vankilan henkilökunnan ulkopuolisista toimijoista saat lisätietoa osastosi ilmoitustaululta sekä henkilökunnalta.

Henkilökuntaa tavoitellessasi täytä asiointilomake ja pyydä tapaamista. Asian järjestelyä helpottaa, jos kuvaat riittävän yksityiskohtaisesti mitä asiasi koskee. Asiointilomakkeita on osastollasi ja voit pyytää niitä myös osastosi henkilökunnalta.

Osoita asiointilomake:

- rikosseuraamusesimiehelle, jos asiasi koskee rangaistusajan suunnitelman päivittämistä, avolaitokseen ja valvottuun koevapauteen hakeutumista, osastolle sijoittamista, poistumislupia, valvomattomia tapaamisia ja lapsen tapaamisia sekä muita lupa-asioita;
- täytäntöönpanon yhdyshenkilölle, jos asiasi liittyy tuomioihin, kärjäpassituksiin, haasteisiin tai haluat ilmaista tyytymättömyyttäsi tuomioon;
- poliklinikalle, jos asiasi koskee terveydenhoitoa;
- keskusvartijalle, jos haluat varata valvotun tapaamisen;
- kassalle, jos asiasi koskee rahankäyttöä;
- Leijona Catering Oy:lle, jos asiasi koskee ruokahuoltoa ja laitosmyymälän toimintaa;
- talousmestarille, jos asiasi koskee puhtaanapitoa;
- kiinteistöhoitajalle/kiinteistöhuollosta vastaavalle työnjohtajalle, jos asiasi koskee vankilan asuin- ja muiden tilojen kuntoa;
- ylityönjohtajalle, jos olet kiinnostunut osallistumisesta työtoimintaan;
- sopimusosastojen erityisohjaajalle, jos koet tarvetta keskustella päihdekäytöstäsi taikka retkahduksestasi, olet kiinnostunut hakemaan vankilan päihdekuntoutusyhteisöihin tai rangaistusajan suunnitelmasi edellyttää sitä;
- sosiaalityön erityisohjaajille, jos asiasi liittyy toimeentuloon, talouteen, asuntoon, perheeseen tai lapsiisi;
- opinto-ohjaajille, jos sinulla on vankeuden vuoksi keskeytyneitä opintoja, olet kiinnostunut opiskelusta vankeuden aikana tai rangaistusajan suunnitelmasi edellyttää sitä taikka tarvitset työllistymiseen liittyviä tukitoimia;
- psykologille, jos rangaistusajan suunnitelmasi edellyttää muutostyöskentelyä psykologin kanssa;
- pastorille, jos asiasi koskee hengellistä työtä;
- kirjaston toiminnasta vastaavalle ohjaajalle, jos asia koskee kirjaston palveluja;
- liikunnasta vastaavalle ohjaajalle, jos asiasi koskee liikuntamahdollisuuksia.

Ole yhteydessä osastosi vartijaan/rikosseuraamustyöntekijän kaikissa muissa asioissa. Sellipuhelimella saa yhteyden vankilan henkilökuntaan kaikkina vuorokauden aikoina.